

taget, at det foreliggende Lovforslag maa blive gennemført, ikke alene paa Grund af de Fremstridt, som det yder paa Skolevæsenets Omraade — hvilke efter min Formening ganske vist ere for smaa — men ogsaa paa Grund af den Omstændighed, at det bringer en Forbedring af Lærernes Naar rundt omkring i Landet. Med de Oplysninger for Dje, som ere fremkomne baade fra selve Lærerstanden og fra anden Side, tror jeg at kunne sige, at her trænges der saa absolut til en Forbedring, og at dette maa være et afgørende Moment med Hensyn til Ønsket om at faa Lovforslaget gennemført. Hvis jeg saa saaledes paa Sagen, at man ved at vedtage dette Lovforslag for en lang Fremtid vilde affære sig fra at faa yderligere Forbedringer i Skoleordningen tilvejebragte, vilde jeg maasse ikke saa stærkt ønske Lovforslaget fremmet i den Stikelse, hvori det nu foreligger, medmindre det skulde lykkes at indføre videregaaende Forbedringer deri; men af de Udtalelser, som ere fremkomne i dette Ting om det ønskelige i en videregaaende Udvikling af vort Skolevæsen, og af Udtalelser i det andet Ting om alle de Spørgsmaal, som man havde ønsket at drage frem, men som man har maattet lade ligge, tror jeg at kunne slutte, at man ved at vedtage dette Lovforslag ikke affærer sig fra i Fremtiden at faa en bedre Skoleordning. Jeg vil derfor, selv om det ikke lykkes at faa saadanne Forbedringer gennemførte, som jeg sætter stor Pris paa, meget ønske, at dette Lovforslag maa blive til Lov, inden denne Samling sluttet.

Olesen: Naar jeg har Øyst til at sige et Par Ord, inden dette Lovforslag gaar i Udvalg, er det kun for at gøre nogle Bemærkninger om nogle enkelte Spørgsmaal, som vedrøre Skolerne. Jeg skal ikke særlig dvæle ved det foreliggende Forslag, som jo væsentlig er det samme, som vi havde for i Fjor. Jeg kan i saa Henseende, navnlig med Hensyn til Lønningerne og Lærernes Naar og ogsaa med Hensyn til den private Skole, væsentlig være enig med de to ærede Medlemmer fra Fyn (S. Bedersen og Sohanjen). Der er imidlertid en Ting, der angaar Stolen i sin Almindelighed, som jeg gerne vilde fremdrage, ligesom jeg ogsaa pegede paa den i Fjor. Naar man skal til at ordne Stolens Forhold, burde man dog have noget mere end Lærernes Naar for Dje, man burde dog ogsaa tænke paa Børnenes. Dette Forslag er jo egentlig kun en Lap paa den gamle Lov af 1814, og som et æret Medlem sagde, der skulde jo helst være Grøde og Udvikling i det. Jeg ser med Sorg, at det endnu er

den almindelige Tankegang, at naar Børnet er 14 Aar, udskrives det af Stolen og saa faa sendes ud i Verden med det større eller mindre Forraad af Oplysning, som det har faaet i Stolen, og det maa derefter staa paa sine egne Ben, Staten har gjort sit, Læreren sit og Præsten sit. Naar vi skulle til at lovgive paa Stolens Omraade, synes jeg dog, at vi burde tænke paa, om de Børn, som fra 14 Aars Alderen skulle ud i Verden og stilles paa deres egne Ben, ikke kunde trænge til en vis Støtte, et vist Formynderskab. Ingen kan være blind for, og navnlig ikke Præsterne, at naar Børnene gaa ud af Stolen og enten tages ind i en eller anden større Fabrik, komme i Lære i et Haandværk eller ude paa Landet i Tjeneste paa Herregaardene eller i de større Bøndergaard, fastes de derved ind i Forhold, som faa meget større Indflydelse paa deres senere Liv end det, de have lært, medens de gik i Skole og knap kunde kende Forstel paa højre og venstre. I flere Lande har man haft Dje for, at det gælder om at følge Børnet bedre paa Vej i den Alder, man kalder Lømmelalderen, som jo er den farligste Alder ikke mindst for Drengene, og jeg vilde meget have ønsket, at man, naar man vil forbedre sit Skolevæsen, havde taget Sigte paa at følge Børnet bedre paa Vej, saaledes at Staten jagde: Vi stille Lærerne til Raadighed for Børnene i det mindste indtil disse ere 16 Aar, saa at Børnene lige indtil denne Alder kunne komme i Skole, navnlig om Vinteren og om Vinteraftnerne, saaledes at de kunne blive fulgte bedre paa Vej, end de nu blive, f. Eks. i Fabrikkerne eller paa Herregaardene, hvor de komme til at sidde i Karlekamre eller Folkestuer eller saadanne Steder, i Grunden forladte af alle, idet der ingen er, som ser til dem. Og det hjælper da ikke stort, hvad de have faaet med sig fra Stolen, for jeg har gjort den Erfaring, at unge Menneker, der have været flinke og godt oplyste Børn, naar de ere gaaede ud af Stolen, efter i en 4—5 Aar at have gennemgaaet den ovennævnte Kur paa Herregaarde eller i Fabrikker, have glemt alt, hvad de have lært i Stolen, saa at det har været som blæst bort. Derfor vilde jeg ogsaa gerne ønske, at et eventuelt Udvalg vilde tænke over, om ikke Staten, som sagt, kunde stille Stolen til Raadighed for Børnene ud over det 14de Aar. Men dernæst skulde man ogsaa gerne begynde mere fra neden, end man nu gør. Jeg synes saaledes ikke, at der er nogen Mening i at forlange, at en Lærer skal have den Uddannelse, som han skal have, og at stille de store Fordringer til ham, som man stiller, for at